

Sygeplejevidenskab.dk

Journal for Sygeplejevidenskab

Fag | Disciplin | Fagkundskab

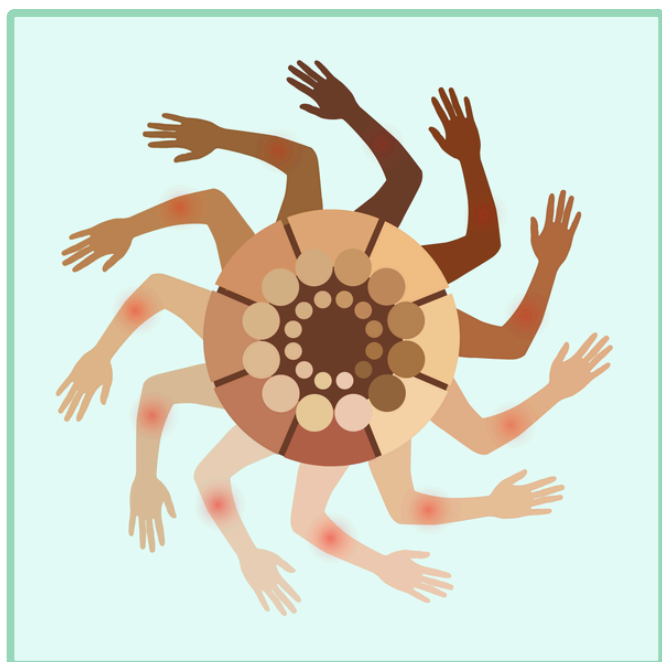
Tilgængelig online på Sygeplejevidenskab.dk

SPL Publishing

Sygeplejefaglige observationer af højpigmenteret hud - repræsentation og lighed i sundhed

Naja Weber-Hansen, intensivsygeplejerske, cand. cur., lektor. nwha@via.dk og Camilla Askov Mousing, sygeplejerske, cand. cur., ph.d., lektor. Sygeplejerskeuddannelsen, VIA University College, Randers.

Tegnehjælpen.dk

Læs artiklen og få indsigt
i

- Risici forbundet med manglende viden om observation af højpigmenteret hud
- Udviklingsproces på Sygeplejerskeuddannelsen i Randers for at øge repræsentation og lighed i sundhed
- Det oversatte redskab "Anbefalinger for vurdering af hud og slimhinder for patienter med mørk hud" og dets mulige implementering i uddannelse og klinisk praksis

Resumé

I artiklen belyses behovet for øget opmærksomhed på sygeplejefaglige observationer af patienter med højpigmenteret hud. Internationale studier viser, at patienter med højpigmenteret hud risikerer fejldiag-nostisering, da klassiske symptomer som bl.a. rødme og cyanose ofte ikke er synlige.

Artiklen beskriver fem konkrete indsatser

- Implementering af fantomer med forskellige hudtoner.
- Gennemgang af pensum og undervisningsmaterialer.
- Litteratursøgning.
- Oversættelse af internationale anbefalinger.
- Implementering af disse i undervisningen.

Den danske oversættelse af anbefalinger til sygeplejefaglige observationer af højpigmenteret hud kan anvendes både i uddannelse og klinisk praksis. Hertil er der udviklet et lommekort.

I artiklen argumenteres for, at undervisning i hudobservation skal være inkluderende og baseret på objektive kriterier – ikke etnicitet. Ved at integrere viden om hudtone i undervisningen styrkes både patientsikkerhed og lighed i sundhed.

I artiklen pointeres det, at systematisk og tilpasset observation er afgørende for at sikre lige adgang til pleje og behandling, og at repræsentation i undervisningen kan fremme både faglighed og inklusion.

Indledning

Er sygeplejersker uddannet til at vurdere kliniske tilstande hos patienter og borgere uanset hudens pigmentering? Eller er der risiko for at sygeplejefaglige observationer og vurderinger ikke tager højde for forskel i hudpigmentering hos patienter og borgere?

Interessen for at arbejde med observation af højpigmenteret hud udsprang af en konkret oplevelse i simulationslaboratoriet på sygeplejerskeuddannelsen i Randers, hvor studerende trænede anlægning af perifert venekateter (PVK). Her overhørte underviseren en studerende, der kommenterede overfor sin holdkammerat:

"Hvordan gør man egentlig, hvis man skal lægge et PVK på én der er brun som mig - hvordan kan man se hvor blodårerne er?"

Denne konkrete situation affødte den dag en fælles refleksion i undervisningen om forskelle i hudpigmentering og betydningen af disse forskelle i forhold til forskellige sygeplejefaglige interventioner som PVK-anlæggelse og systematisk observation af huden.

Oplevelsen førte til drøftelser blandt undervisere på campus - for hvordan kan vi medvirke til et mere inkluderende undervisningsmiljø i simulationslaboratoriet, hvor studerende oplever repræsentation, uanset etnicitet og hudpigmentering og undervises i sygepleje til patienter med forskellige hudfarver? Dette blev starten på en udviklingsproces på sygeplejerskeuddannelsen frem mod øget opmærksomhed på systematisk observation af hud - uanset pigmentering.

Baggrund

Internationale studier viser, at patienter med højpigmenteret hud risikerer senere eller forkert diagnosticering og behandling, fordi sundhedspersonale ikke er opmærksomme på hudforandringer, som kunne være tegn på sygdom eller påvirket klinisk tilstand (1,2).

En vigtig del af sygeplejerskers arbejde er at være opmærksom på forandringer i patienters eller borgers tilstand, som kan være tegn på sygdomsudvikling. Systematisk observation danner grundlag for relevante og rettidige kliniske beslutninger, både mono- og tværfagligt.

Mange typer af sygeplejefaglig observation baserer sig på visuel inspektion af huden, og i traditionelle undervisningsmaterialer og sygeplejefaglige metoder vurderes graden af rødme/hudens farvning som udtryk for perfusion. Mange sygeplejersker vil på stående fod kunne citere fire klassiske tegn på inflammation som rødme, varme, hævelse og smerte. Eller beskrive en patient som bleg, med eller med nedsat kapillærrespons vurderet efter hudens respons på tryk og genoprettet perfusion.

Ovenstående er en udmærket og gyldig vurdering af en stor del af patienter og borgere. Udfordringen opstår, idet rødme som udtryk for perfusion ikke ses eller er meget utydelig på højpigmenteret hud.

Hvis sygeplejersker ikke har viden om variation i symptommanifestationer ved forskellige hudtyper, risikerer de at overse tegn på tilstande som hypoxi, inflammation, nedsat cirkulation, anæmi, eksem eller decubitus. Manglende viden om risiko for at overse væsentlige kliniske tilstande kan føre til forsinket eller manglende intervention med risiko for patienten/borgeren (2).

Hvis sygeplejersken ikke observerer rødme på den immobiliserede patients hud, og derfor ikke vurderer, at denne er i risiko for udvikling af decubitus, risikerer en eventuel skade at udvikle sig til en alvorlig tilstand, inden der sættes ind.

Som eksempel kan sygeplejersken, der ikke kan se petekkier på barnets hud, og ikke har tilstrækkelig viden om alternative observationsmetoder til patienten med højpigmenteret hud, utilsigtet medvirke til forsinkelser i diagnosticering og behandlingsopstart for alvorlig infektion.

På samme måde risikerer borgere med højpigmenteret hud at overse tegn hos sig selv på forskellige tilstande. Hvis alle beskrivelser af hudobservationer i informationsmateriale leveret af sundhedsvæsenet retter sig mod lavpigmenteret hud, vil borgere med højpigmenteret hud stå uden muligheder for at finde sundhedsfaglig rådgivning om hud som deres egen, og kan derfor potentielt udsætte kontakt til læge eller sygeplejerske på forkert grundlag (3).

Der er af denne årsag de seneste år gjort en indsats for at opdatere informationer om hud og observation af hud på sundhed.dk, som retter sig mod både borgere og fagpersoner, så oplysninger kan findes både om lav- og højpigmenteret hud (4).

På sygeplejerskeuddannelsen har vi et ønske om, at alle studerende skal undervises i at kunne observere systematisk hos alle patienter og borgere. Observationerne skal gennemføres på en måde, der er tilpasset den enkelte patients hud. Derudover vurderer vi ligeledes, at det er vigtigt at studerende med højpigmenteret hud oplever, at undervisning og fag har fokus på sygepleje rettet mod alle typer hud – også deres egen – så de ikke oplever sig ekskluderet fra den faglige diskurs.

Der findes ikke konkrete tal for hvor stor en gruppe af studerende på sygeplejerskeuddannelsen der har højpigmenteret hud. Ligeledes findes der ikke konkrete tal for andelen af borgere i samfundet med højpigmenteret hud. I Danmark findes registre i forhold til borgeres oprindelsesland, og tal fra Danmarks Statistik viser, at indvandrere og efterkommere i 2025 udgør 16,3% af den samlede befolkning (5). Her vil vi dog understrege, at der ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem oprindelsesland, etnicitet og hudpigmentering.

Viden om og undervisning i observationer til forskellige typer hud, med udgangspunkt i hudtone, handler således både om repræsentation og om at mindske ulighed i sundhed.

Etnicitet kan ikke bruges som målestok for hudpigmentering eller indikator for passende sygeplejefaglig observationsmetode, og tal om befolkningssammensætning kan således kun anvendes som en bred rettesnor for diversitet på dette område.

DEFINITION AF ETNICITET

EN ETNISK GRUPPE ER EN FOLKEGRUPPE, SOM INTERNT MENER AT DELE KULTURELLE OG EVT. BIOLOGISKE KARAKTERISTIKA, OG SOM UDEFRA BETRAGTES SOM MEDLEMMER AF EN SÅDAN GRUPPE.

Kilde: Lex.dk (6).

En udviklingsproces på sygeplejerskeuddannelsen

Opmærksomheden på behovet for faglig opgradering af undervisningsmaterialer og metoder relateret til hudpigmentering satte gang i forskellige udviklingstiltag på VIA Sygeplejerskeuddannelsen i Randers. I de følgende afsnit vil vi beskrive fem konkrete indsatser som er gennemført og som danner grundlag for denne artikel.

Implementering af træningsfantomer med forskellige hudtoner i undervisningen

Oplevelsen med den studerende, som var i tvivl om hvordan et PVK kunne anlægges på en patient med højpigmenteret hud, gav anledning til et udviklingsarbejde på simulationsområdet med det formål at kunne træne færdigheder og arbejde med kompetencer i forhold til forskellige hudtoner.

Der findes fantomer med forskellige hudtoner til brug i simulation, og på sygeplejerskeuddannelsen i Randers er der nu indkøbt træningsarme med forskellige hudtoner til PVK-anlægelse, som anvendes i undervisningen.

Derudover er der et fortsat fokus på nyanskaffelse af mannequiner og fantomer, så simulationsundervisning kan afspejle diversitet svarende til befolkningsgrundlag og sundhedsvæsenets målgrupper.

Implementering af træningsfantomer med forskellige hudtoner i undervisningen

Sygeplejerskestuderende på 5. semester træner PVK-anlæggelse i simulationslaboratoriet.

Foto: Naja Weber-Hansen

Indkøb af diverst og repræsentativt udstyr til anvendelse i simulation er et lille skridt i retning af et mere inkluderende studiemiljø, som ligeledes kan understøtte studerendes læring i forhold til at kunne yde sygepleje til alle borgere/patienter. Det er dog væsentligt at sådanne tiltag følges op af teoretisk undervisning og åben kommunikation om risiko for ulighed i sundhed som resultat af forsinket eller forkert vurdering og diagnosticering relateret til hudfarve.

Samtidigt med arbejdet med konkrete tiltag i simulationslaboratoriet, gav situationen i PVK-træningen anledning til refleksion over det undervisningsmateriale, der er til rådighed og anvendes på sygeplejerskeuddannelsen i forhold til sygeplejefaglig observation af huden. På lægeuddannelsen satte man i 2023 gang i et arbejde med at opdatere undervisningsmaterialer, så der er billedmateriale med eksempler på både lavt og højt pigmenteret hud, og en igangværende revision af fagartikler på læge- og patienthåndbogen på sundhed.dk har medført ændringer i mere end 150 artikler med beskrivelse af symptomer vurderet ved visuel inspektion af huden (3).

Et arbejde der skete på baggrund af undersøgelser, der viste hvordan lægestuderende var usikre på diagnosticering af højpigmenteret hud, og følte sig mindre kompetente til at behandle patienter og borgere med andre hudtoner end lys hud (7).

Systematisk gennemgang af undervisningsmateriale på sygeplejerskeuddannelser i USA har vist overrepræsentation af billeder og illustrationer med lys hud, og underrepræsentation af tilsvarende med højpigmenteret hud (1). Vi har ikke kunnet finde publikationer med tilsvarende undersøgelser for sygeplejerskeuddannelser i Norden, og det efterlader indtryk af et underbelyst område i forhold til sygeplejerskers faglige uddannelse i vurdering af patienter/borgere med højpigmenteret hud.

Samme problematik fremhæves i en dansk artikel udgivet i 2024, hvor der heller ikke blev identificeret viden om emnets udbredelse i dansk uddannelsesmæssig kontekst (8).

Fokus på beskrivelser af hudmanifestationer gav anledning til en grundig gennemgang af pensum på sygeplejerskeuddannelsen i Randers.

Alle bøger og artikler fra pensumlister på samtlige semestre blev gennemset, og afsnit om sygeplejefaglig observationer og vurdering ud fra hudfarve og visuel inspektion af hud blev gennemlæst for at identificere eventuelle beskrivelser af forskelle i sygdomsmanifestationer på højpigmenteret hud.

En liste over lærebøger som er gennemgået ses i **TABEL 1** nedenfor.

TABEL 1. Materiale fra pensumlisten anvendt til undervisning i anatomi, fysiologi, sygdomslære og sygepleje på VIA Sygeplejerskeuddannelsen i Randers

Materiale gennemgået for beskrivelser af observationer i forhold til forskellige hudtoner
Aziz, A. (Red.) (2019). <i>Sygdomslære</i> (2. udgave). Gads Forlag
Hundborg, S. (Red.) (2019). <i>Sygepleje og klinisk beslutningstagen</i> 1. udg., Bd. 1). FADL´s Forlag
Hundborg, S. (Red.) (2021). <i>Sygepleje og akutte tilstande</i> (1. udg., 1 - 4). FADL´s Forlag
Guldager, S. (Red.) (2014). <i>Basal sygdomslære</i> (2.). Munksgaard
Jakobsen, A. & Vibjerg, J.K. (Red.) (2022). <i>Akutsygepleje - viden og kompetencer i det nære sundhedsvæsen</i> (A. Jakobsen & J.K. Vibjerg, Red.; 1. udg.). Munksgaard
Jakobsen, A., Skjærbæk, C. B. & Villumsen, N.C. (Red.) (2017). <i>Akutbogen for læger og sygeplejersker</i> (1. udg.). Munksgaard
Susanne Jastrup (Red.). (2021). <i>Akut sygepleje</i> (3. udg.) Munksgaard
Viborg, A. L., Torup, & A.W., Bjerring (Red.) (2024). <i>Sygdomslære - Hånden på hjertet</i> (4.). Munksgaard
Wyller, V. B. (2011). <i>Det syge menneske, bind 1</i> (2). Gads Forlag

Gennemgangen afslørede, at der ikke i de anvendte materialer fandtes beskrivelser af observationer relateret til diversitet i patienters hudfarve. Vi fandt således samme underrepræsentation i beskrivelser og billedmateriale, som beskrevet fra andre kontekster. Den systematiske undersøgelse af pensum og undervisningsmateriale viste et behov for identifikation og integration af supplerende materialer om sygeplejefaglige observationer. Vi gør opmærksom på at vores gennemgang er foretaget på pensumlister for eget campus, og således ikke er dækkende for pensumlister anvendt på sygeplejerskeuddannelsens øvrige udbudssteder i Danmark.

Søgning i international litteratur

Som beskrevet ovenfor lykkedes det ikke at finde beskrivelser af observationer relateret til hudtone i de hidtil anvendte undervisningsmaterialer på sygeplejerskeuddannelsen. Derfor blev der i efteråret 2024 foretaget en søgning i international litteratur på området. Søgningen identificerede anbefalinger for sygeplejefaglig observation af hudtyper med varierende pigmentering publiceret i sygeplejefaglige tidsskrifter i USA og Storbritannien.

Efter vores søgning blev foretaget, er en beskrivelse af anbefalinger i forhold til sygeplejefaglige observationer af højpigmenteret hud publiceret på sygeplejevidenskab.dk, i artiklen: *"Mind The Gap: Rødme og cyanose kan overses på højpigmenteret hud"* (9).

Artiklen indeholder anbefalinger for hvordan sygeplejersker bør have skærpet opmærksomhed på hudobservationer i mødet med patienter og borgere med højpigmenteret hud.

Anbefalingerne har fokus på vurdering af hudtone som udgangspunkt for observationer, og anbefaler supplerende metoder til visuel inspektion som vurdering af temperatur og inddragelse af patientens/borgerens egen oplevelse af eventuelle ændringer i status (8).

I gennemgangen af de forskellige publikationer, foretaget i forbindelse med vores undersøgelse, fandt vi interesse for anbefalinger udgivet af Pusey-Reid et al. i artiklen: *"Skin Assessment in Patients with Dark Skin Tone"* (10) fra American Association for Nurses.

Udgangspunktet for vores proces tog afsæt i undervisning i akut og kritisk sygdom, og disse anbefalinger indeholder metoder målrettet kliniske tilstande som f.eks. cyanose, inflammation og ikterus. Således fandt vi her konkrete og detaljerede beskrivelser af hvilke kliniske observationer og metoder sygeplejersker bør anvende, når de vurderer status hos patienter og borgere med højpigmenteret hud.

De kliniske metoder, observationer og anbefalinger vurderede vi yderst relevante at implementere i undervisning i forhold til konkrete sygdomme og tilhørende sygeplejefaglig observation. Vi vil, på samme måde som beskrevet i artiklen *'Mind the Gap'* (8), anbefale, at man begynder sin observation med en vurdering af patientens/borgerens hudtone ud fra et valideret redskab, da alle ændringer i huden bør sammenlignes med hudens normale tilstand og farve (10).

Et eksempel på et valideret redskab til vurdering af hudtone ses hos Ho og Robinson, hvor hudens farve vurderes på indersiden af overarmen som udgangspunkt for sammenligning med det afkterede område (11). Efter dokumentation af patientens normale hudtone kan man præcisere sin observation ud fra konkrete anbefalinger i den oversatte tabel fra Pusey-Reid et al (10), som vi vil beskrive i det følgende.

Oversættelse af sygeplejefaglige anbefalinger

Da vi således havde identificeret relevante og anvendelige anbefalinger, var vores ønske at kunne integrere disse, dels i vores egen undervisning på sygeplejerskeuddannelsen i Randers, men også i en bredere dansk sygeplejefaglig kontekst.

Vi indledte derfor en dialog med Eleanor Pusey-Reid, som på vegne af forfattergruppen til artiklen *"Skin Assessment in Patients with Dark Skin Tone"* (10) gav tilladelse til at vi kunne arbejde videre med oversættelse og publicering af de konkrete anbefalinger.

Vi har således udarbejdet en dansk oversættelse af tabellen udarbejdet af Pusey-Reid et al. (10) indeholdende sygeplejefaglige observationer relateret til konkrete tilstande.

Den danske oversættelse ses i **TABEL 2** herunder.

Oversættelsen af tabellen er foretaget i samarbejde med læge Sofine Hejlskov, som er tilknyttet Afdelingen for Hud- og Kønssygdomme på Aarhus Universitetshospital, og som har været aktiv i udviklingen af vejledninger tilpasset hudtone i Lægehåndbogen på sundhed.dk (3).

Oversættelsen er udarbejdet af Naja Weber-Hansen, og Sofine Hejlskov har efterfølgende gennemlæst og tilrettet i forhold til dansk praksis og sprogbrug. Resultatet af dette arbejde er en dansk version af anbefalinger til sygeplejefaglig observation, som er præcis, relevant og dækkende for et bredt område af kliniske tilstande, og som er anvendelig såvel i uddannelsesmæssig kontekst som i klinisk praksis.

For at understøtte sygeplejerskers observation af højpigmenteret hud i klinisk praksis kan tabellen printes som et lommekort. Lommekortet kan fungere som et hurtigt og lettilgængeligt redskab, der kan anvendes i situationer, hvor der er behov for systematisk vurdering af kliniske tegn på vævsskade. I en travl klinisk hverdag kan det være vanskeligt at huske alle nuancer i observation af forskellige hudtyper.

Lommekortet kan derfor bidrage til at øge opmærksomheden på variationer i hudens udtryk hos personer med højpigmenteret hud og dermed mindske risikoen for fejltolkninger og ulighed i pleje og behandling. Ved at integrere evidensbaserede observationer i et praktisk format styrkes både kvaliteten og ligheden i sygeplejen. Lommekortet kan tilgås under 'print selv fagligt materiale' på Sygeplejevidenskab.dk via nedenstående link

PRINT SELV LOMMEKORT

SYSTEMATISK VURDERING AF KLINISKE TEGN PÅ HØJPIGMENTERET HUD

TABEL 2. Sygeplejefaglige anbefalinger for vurdering af højpigmenteret hud.

Forandring	Kliniske fund og anbefalinger
Cyanose	Læber og tunge vil fremstå grålige eller hvide, mens håndflader, fodsåler, conjunctiva og negle vil være blålige. Disse fund bør føre til hurtig vurdering af andre indikationer på hypoxi.
Tryksår grad 1	Der ses ingen synlig farveforskel/blegning ved tryk/slip på området, og erythem kan være usynligt. Inspicér og palpér for at vurdere yderligere kliniske tegn på vævsskade.
Dyb tryksskade	Denne type skade kan være svær at se. Undersøg for tegn på følgesymptomer som smerte eller temperaturforskel i det påvirkede område.
Inflammation	Inflammation kan være diskret eller usynlig for det blotte øje. Hudområder som nyligt har været inflammerede fremstår mørkere end patientens normale hudtone (postinflammatorisk hyperpigmentering). Følgende teknikker kan anvendes: Notér kontrasten mellem det påvirkede og et ikke-påvirket område i forhold til varme, forandring i hudfarve og tekstur. Undersøg det påvirkede område, se efter om huden er spændt, hævet, skinnende, med pitting ødem ved tryk, og palpér.
Petekkier	Petekkier er sjældent synlige på mørkt pigmenteret hud. Petekkier kan især være synlige i mundens slimhinde eller i conjunctiva.
Hudirritation og erythem	Kan fremstå som inflammatorisk eller postinflammatorisk hyperpigmentering (det påvirkede område fremstår mørkere end den omgivende hud).
Ecchymoser (blå mærker)	Områder fremstår mørkere end personens normale hudtone. De kan være ømme og tydeligt mærkbare ved palpering, afhængigt af hvor hæmatomet er lokaliseret.
Blegthed	Inspicér slimhinder for askegrå farve ved hjælp af det omgivende lys eller en halogenlampe. Ved nedsat blodgennemstrømning til huden vil brun hud fremstå som gulbrun, og meget mørk hud som askegrå.
Ikterus	Inspicér mundens slimhinde, især den hårde gane, for gule misfarvninger. For en mere præcis vurdering af ikterus inspiceres sclera tættest på cornea. Vær opmærksom på at hård hud på håndflader og fodsåler kan fremstå gul, selvom patienten ikke er ikterisk.
Negle	Melanonykia, dyschromi eller chromonykia (misfarvning eller hyperpigmentering af det distale negleleje) ses hos 75% af personer med mørk hud tone. Ved vurdering spørges patienten om nylig eller hurtigt indsættende hyperpigmentering med bredere striber, triangulære striber (bredere proximalt end distalt) og/eller negledystrofi.

Dansk oversættelse foretaget af Naja Weber-Hansen og Sofine Hejlskov med tilladelse fra original forfatter Pusey-Reid et al: Skin assessment in Patients with dark skin tones (10)

Implementering af anbefalinger i undervisningen på sygeplejerskeuddannelsen

Udgangspunktet for vores nysgerrighed og udviklingsproces var undervisning af studerende på sygeplejerskeuddannelsen, og det har derfor været et primært fokusområde at få implementeret viden om behovet for tilpassede observationer i undervisningen på tværs af uddannelsen.

Derfor har vi på sygeplejerskeuddannelsen i Randers i løbet af det sidste år gradvist ændret i lektioner om bl.a. observation af syge børn, kredsløbssidelser, akutte infektioner, anafylaksi og akut abdomen. Her er kliniske observationer tilpasset forskellige hudtoner indarbejdet i undervisningsmateriale som oplæg og øvelser, så studerende får trænet vurdering af behov for og anvendelse af observationsmetoder ved højpigmenteret hud.

Som tidligere beskrevet i denne artikel møder de studerende simulationsfantomer med forskellige hudtoner, så der er understøttelse af emnet på tværs af undervisningsmodaliteter.

Vi har endnu ikke kunnet evaluere disse tiltag systematisk, men foreløbige reaktioner fra studerende er positive, og flere har givet udtryk for overraskelse i mødet med udfordringer af "selvfølgeligheder" som f.eks. de fire infektionstegn, APGAR-score af nyfødte eller tryksårs-screening, hvor de ikke selv tidligere har reflekteret over hvordan lavpigmenteret hud er standard i bøger, beskrivelser og på billeder.

Vi har planlagt opfølgning og opsamling på integration af anbefalinger, hvor de implicerede undervisere deler erfaringer og muligheder på tværs af uddannelsen.

Afrunding

I arbejdet med implementering af viden om sygeplejefaglige observationer til højpigmenteret hud er vi blevet mødt af spørgsmål om hvorvidt man kan tale så direkte om hudfarve og forskel i hudtone i undervisningssammenhænge. Her er det vores holdning, at det er absolut nødvendigt at tale åbent om behovet for viden om sygeplejefaglige vurderinger tilpasset den enkelte patient.

Undladelse af at vurdere hudtone samt manglende anvendelse af supplerende observationsmetoder til vurdering af højpigmenteret hud øger risikoen for forskelsbehandling af patienter og borgere i det danske sundhedsvæsen.

Manglende sundhedsfaglige kompetencer øger således risikoen for pleje og behandling af dårligere kvalitet. Det er afgørende at adskille fokus på sygeplejefaglig observation relateret til hudtone fra debat om etnicitet eller oprindelse.

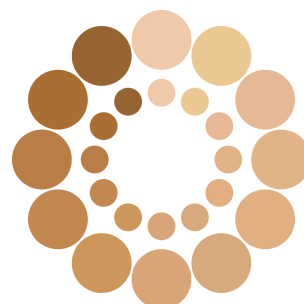
Hudtone og dertilhørende observation bør baseres på objektive kriterier og forskningsbaserede redskaber, og udeladelse af emnet i sygeplejefagligt curriculum og undervisning lever ikke op til etisk grundlag for sygepleje. Her understreges det, at sygeplejersker har ansvar for at fremme patientsikkerhed og kvalitet i mødet med alle patienter, så de sikres lige og ligeværdig adgang til pleje og behandling (12).

Behov for udvikling af sygeplejerskeuddannelsen til inklusion og anerkendelse af alle borgere og deres individuelle behov, uanset hudtone, er en eksemplificering af sygeplejerskers ansvar for at medvirke til opmærksomhed på samfundsmæssige forhold, der kan forhindre lige adgang til sygepleje, som beskrevet af sygeplejeetisk råd (12).

Konklusion

På VIA Sygeplejerskeuddannelsen i Randers har vi arbejdet systematisk med at identificere og implementere anbefalinger for sygeplejefaglig observation tilpasset forskellige hudtoner og pigmentering. Systematisk og tilpasset sygeplejefaglig observation styrker kvaliteten af pleje og behandling og bidrager til mere lige sundhedsydelse. Som led i dette arbejde har vi oversat og tilpasset et redskab med konkrete observationsmetoder målrettet højpigmenteret hud, som kan anvendes både i undervisningen og i den kliniske sygeplejepsiksis.

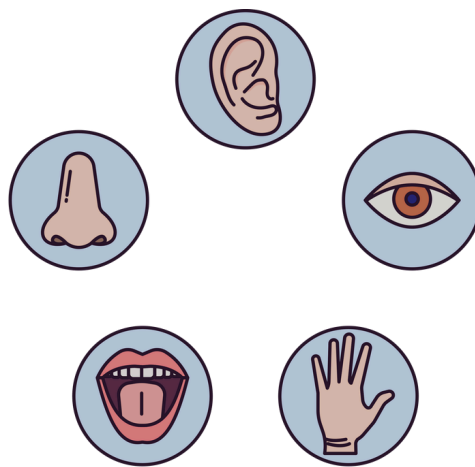
Vi vurderer, at fagligt fokus kombineret med en åben og reflekteret dialog om hudtone og repræsentation kan fremme lighed i sundhed. Samtidig kan det være med til at styrke de studerendes oplevelse af at være inkluderet og repræsenteret i både uddannelse og profession.

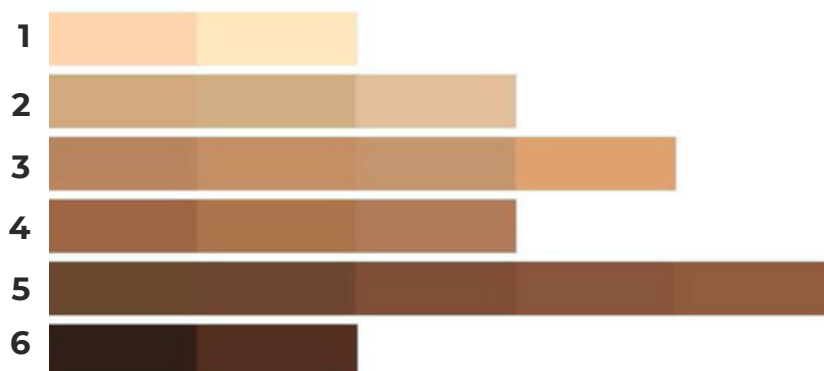
Taksigelser

Forfatterne ønsker at takke studerende på VIA sygeplejerskeuddannelsen for inspiration til udviklingsarbejde om sygeplejefaglige observationer af højpigmenteret hud. Ligeledes tak til studerende, som har givet tilladelse til at tage billeder af deres træning i simulationslaboratoriet: Amira Mahamed Ismael Mahamed, Cecilie Lenz Vestergaard, Freja Abildgaard Hølmer Hansen, Ibi Darby Andersen, Jasmin Abdi Mohamed og Laura Nørgaard Jensen.

En særlig tak til forfatterne af den originale tabel: Eleanor Pusey-Reid og kolleger, som velvilligt har givet tilladelse til oversættelse og publicering af deres materiale og til Sofine Hejlskov for værdifuld faglig kvalificering af den oversatte tabel.

Hudtoner (Color bar survey item by thewoundguy)

Referencer

1. Pusey-Reid E, Quinn LW, Wong J, Wucherpennig A. Representation of dark skin tones in foundational nursing textbooks: An image analysis. *Nurse Educ Today*. 1. november 2023;130:105927.
2. Diao JA, Adamson AS. Representation and misdiagnosis of dark skin in a large-scale visual diagnostic challenge. *J Am Acad Dermatol*. 1. april 2022;86(4):950–1.
3. Jónasdóttir LA, Muhamed IA. Læger har sværere ved at opdage hudlidelser i mørkere hud men nu får de hjælp. *Politiken* [Internet]. 21. november 2023 [henvist 9. september 2024]; Tilgængelig hos: <https://politiken.dk/danmark/sundhed/art9509887/L%C3%A6ger-har-sv%C3%A6rere-ved-at-opdage-hudlidelser-i-m%C3%B8rkere-hud.-Men-nu-f%C3%A5r-de-hj%C3%A6lp>
4. Jónasdóttir LA, Muhamed IA. Læger ændrer hudfarven i lægehåndbog. *Politiken* [Internet]. 20. november 2023 [henvist 9. september 2024]; Tilgængelig hos: https://politiken.dk/danmark/sundhed/art9622501/L%C3%A6ger-%C3%A6ndrer-hudfarven-i-l%C3%A6ge%C3%A5ndbog?srltid=AfmBOojob_acZeC3X-mRwwHE3vmiDlxnRBE5ztvUPIUgMpZylzIOxtNg
5. Danmarks statistik. www.dst.dk. 2025. Indvandrere og efterkommere. Tilgængelig hos: <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/befolkning/indvandrere-og-efterkommere>
6. Knudsen A. lex.dk. 2020 [henvist 17. marts 2025]. Lex Danmarks Nationalleksikon. Tilgængelig hos: https://lex.dk/etnisk_gruppe
7. Ashur N, Sørensen J, Thomsen SF, Saunte DM, Thyssen JP, Norredam M. A survey of students' and junior doctors' confidence in diagnosing in skin of colour. *Dan Med J* [Internet]. 2023 [henvist 19. marts 2025];2023/70(10). Tilgængelig hos: https://content.ugeskriftet.dk/sites/default/files/A03230142_WEB.pdf
8. Nielsen BFH. Mind the Gab: Rødme og cyanose kan overses på højpigmenteret hud. *Sygeplejevidenskab.dk* [Internet]. 10. september 2024 [henvist 26. november 2024]; Tilgængelig hos: <https://sygeplejevidenskab.dk/index.php/2024/09/10/mind-the-gab-roedme-og-cyanose-kan-overses-paa-hoejpigmenteret-hud-redskaber-til-at-observere-huden-vil-hoejne-patientsikkerheden-og-boer-indfoeres-som-standart-paa-sygeplejerskeuddannelsen/>
9. Mukwende M, Tamony P, Turner M. blackandbrownskin.co.uk/. 2024. Mind the Gap: A handbook of clinical signs in Black and Brown skin. Tilgængelig hos: <https://www.blackandbrownskin.co.uk/>
10. Pusey-Reid E, Quinn L, Samost ME, Reidy PA. Skin Assessment in Patients with Dark Skin Tone. *AJN Am J Nurs* [Internet]. 2023;123(3). Tilgængelig hos: https://journals.lww.com/ajnonline/fulltext/2023/03000/skin_assessment_in_patients_with_dark_skin_tone.20.aspx
11. Ho BK, Robinson JK. Color bar tool for skin type self-identification: A cross-sectional study. *J Am Acad Dermatol*. 1. august 2015;73(2):312–313.e1.
12. Sygeplejeetisk Råd. Etisk grundlag for Sygeplejersker [Internet]. 2024 [henvist 19. marts 2025]. Tilgængelig hos: <https://dsr.dk/media/zqml32si/24-07-ser-etisk-grundlag.pdf>